

Muskus is weer helemaal terug

Met zijn animale aroma's spreekt het naar het schijnt onze laagste instincten aan, maar we associëren het ook met de onschuld van een babyhuid of de properheid van vers gewassen lakens. Geen ingrediënt zo veelzijdig als muskus, de Jeckyll & Hyde van de parfumerie.

tekst Sofie Albrecht

illustraties Michela Pici

Bij een mooie parfumflacon denk je niet meteen aan de dierlijke aroma's van ongewassen genitaliën of de dampen van een stomende vrijpartij. En toch: de term 'muskus' komt uit het Sanskriet, waar het 'testikel' betekent. Het is een afscheiding uit een klier in de onderbuik van het mannelijk muskushert. Het heeft een penetrante, dierlijke geur die zachter wordt naarmate de substantie verouderd. De beste kwaliteit is die uit de Vietnamese streek Tonkin, maar ook het muskushert dat leeft in de bergen van China en Tibet zijn gegeerde prooien.

Tijdens de bronstijd sproeit het hert om de wijfjes te lokken met sterke feromonen. De link die gelegd wordt met een afrodisiacum is dan ook niet ver te zoeken. In sommige Arabische landen droegen oudere mannen vroeger een doosje muskuskorrels bij zich om jongere vrouwen aan te trekken. Ook Arabische en Tibetaanse geneesheren zagen er een soort viagra avant la lettre in. Net als de Chinezen, die het al van in de Oudheid ook gebruikten als middel tegen hoofdpijn en spasmen. In de Ayurvedische geneeskunde werden er mentale, hart- en zenuwziekten mee behandeld.

Maar muskus werd ook ingezet om hogere doelen te dienen. Men vermengde de korrels onder de mortel bij het bouwen van moskeeën. Wanneer de zon op het gebouw scheen, verspreidde er zich een goddelijke geur.

Arabische parfumeurs waren waarschijnlijk de eersten om muskus in parfumcomposities te gebruiken. In zijn geconcentreerde vorm heeft het een zeer intense, fecale geur, maar in minuscule hoeveelheden geeft het een enorme complexiteit aan een compositie. Muskus heeft immers verschillende geurfacetten: van zoet, crèmig, poederig, tot kruidig, leder- of houtachtig. Het voegt warmte en sensualiteit toe en is bovendien een fantastisch middel om een parfum langer te doen houden.

Joséphine de Beauharnais, Napoleons eerste vrouw, stond bekend als een enthousiast gebruikster van muskus. In die mate dat haar privékamers nog jarenlang na haar vertrek roken. Een geurige wraak op Napoleon, die hem telkens herinnerde aan zijn verraad.

Alternatieven

Om een kilo natuurlijke muskus te verzamelen, moesten tientallen muskusherten sneuvelen. Het dreef de prijs aanzienlijk omhoog: tot zo'n 45.000 dollar per kilo. Dat maakt het tot een van de duurste natuurlijke parfumingrediënten ter wereld, nog kostbaarder dan goud.

De schaarste, de kostprijs en het verbod dat in 1979 volgde om te vermijden dat het muskushert finaal zou uitsterven, voedde de zoektocht naar betaalbare alternatieven. Zo ontdekte men planten die een gelijkaardig

aroma produceerden, zoals ambrette, engelwortel, muskusaesjeskruid of muskuskruid.

Maar ook de chemie bracht redding. De eerste synthetische muskus werd eind 19de eeuw toevallig ontdekt. Bij het experimenteren met explosieven merkte wetenschapper Albert Baur dat er telkens een warme, zoete geur vrijkwam. De uitvinding van deze 'nitromuskus' gaf de aanzet tot de ontwikkeling van verschillende nieuwe, synthetische soorten. Vanaf de jaren 80 gebruikt men enkel synthetische muskus in parfums. Op een paar artisanale parfumeurs na, die met kleine hoeveelheden werken van oude voorraden, maar die daar ook niet over communiceren uit angst voor negatieve reacties.

Van vuil naar proper

Tegenwoordig worden muskusgeuren vaak geassocieerd met de geur van 'vers gewassen lakens'. Heel proper, in plaats van iets 'vuil' en dierlijk? "Doordat de parfumeurs zich hoofdzakelijk concentreerden op de technische kwaliteiten van muskus, namelijk het vermogen om geuren langer te doen houden, en minder op de aromatische eigenschappen, kwamen er steeds meer muskussoorten die heel anders of zelfs niet ruiken", weet Marc-Antoine Corticchiato, het brein en de neus achter nichelabel Parfum d'Empire. "Er zijn verschillende soorten die de helft van de mensen niet waarnemen. Daarom gebruikt men altijd een combinatie van verschillende types."

Doordat de dierlijke noten eruit werden gefilterd, geraakten de zwoelere muskusparfums uit de mode en wonnen de witte muskusvarianten veld. Zij danken hun naam aan het feit dat ze op grote schaal worden gebruikt in wasmiddelen. Ze zijn immers goedkoop en hechten zich goed aan textiel. Die warme geur van gewassen kleren die net uit de wasmachine komen en lang blijft hangen in de kleren ging men associëren met properheid.

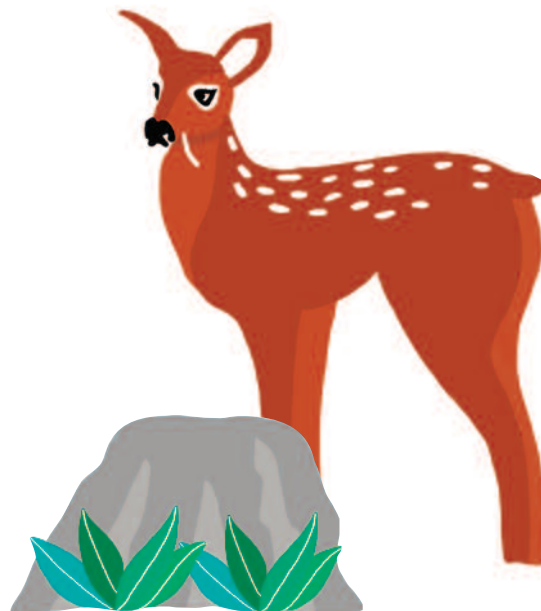
Toen parfumeurs met die moleculen gingen experi-

menteren in parfums, ontdekten ze dat ze daarnaast ook een bepaalde sensualiteit op de huid ontwikkelen. In de jaren 60 gaf dat de aanzet tot een reeks eenvoudige huidparfums met een 'zeepachtige' noot, zoals de Kiehl's Musk Oil en Alyssa Ashley's White Musk. White Musk van de The Body Shop volgde begin jaren 80. Allemaal geuren die vandaag de dag nog altijd erg populair zijn.

De notie van 'waspoederproper' werd eind jaren 70 nog verder uitgewerkt in Estée Lauder's White Linen. Calvin Kleins CK One is een leerling uit dezelfde stal die grotendeels het gezicht van de jaren 90 bepaalde. Een trend die verder doorzet na 2000 met populaire parfums als Philosophy's Amazing Grace, Narciso Rodriguez Essence en nagenoeg alle Chloé-parfums, die van de combinatie bloemen en witte muskus hun signatuur maakten.

"Anorectisch", noemde parfumcriticus Luca Turin dit type parfums ooit. Hoewel witte muskus tegenwoordig een standaard onderdeel is van nagenoeg elk parfum, zijn er af en toe parfumeurs die het collectief geheugen stevig wakker schudden met een 'musk à l'ancienne'. Eind jaren 90 durfde Serge Lutens het aan om het ongewone Muscs Koublai Khan uit te brengen, dat ruikt naar vers zweet, dampende paarden en leren zadels. Een gewaagd, ongevoerd parfum dat geen groot succes kende. Ook Parfum d'Empire lanceerde onlangs een 'old school' muskusparfum: Musc Tonkin. Zonder natuurlijke muskus uiteraard, maar met een royale dosis *pierre d'afrique*, de versteende ontlasting van een marmot.

Het klinkt allemaal wat vies en afschrikwekkend, maar beide parfums ontwikkelen zich als warme huidgeuren die eerder intrigeren dan afstoten. Een ervaring, zij het niet meteen voor beginners.

Een ingrediënt als geen ander

10 MUSKUSPARFUMS

die je geroken moet hebben

1. Serge Lutens Muscs Koublai Khan De naam alleen al roept beelden op van woeste krijgers op veroveringstocht. Het parfum voegt het aroma van hun zweet, de dampende paarden en onversneden (lees ongewassen) viriliteit aan toe.

Te koop in Les Palais du Salon Royal Serge Lutens in Parijs en via www.sergelutens.com

2. Mûre et Musc van L'Artisan Parfumeur: bewijst hoe witte muskus de perfecte match is voor het sprankelende fruitige karakter van zwarte bes.

Te koop bij Necessities in Antwerpen en Senteurs d'Ailleurs in Brussel

3. Parfum d'Empire Musc Tonkin

Ruikt als een oude bontjas waar een zweem van zwoel, zoet parfum in hangt. Het dierlijke van pierre d'afrique wordt versterkt door bloemen met dierlijke noten (zoals osmanthus), terwijl geconfit fruit rondheid en zonnigheid meegeeft.

Te koop bij Place Vendôme in Wevelgem en Kroonen & Brown in Brussel

4. The Body Shop White Musk & Alyssa Ashley White Musk

Verankerd in het geheugen van al wie opgegroeid is in de jaren 80. Deze eenvoudige huidgeuren waren toen een standaardonderdeel van het uniform van nagenoeg elk tienermeisje.

www.thebodyshop.be, Alyssa Ashley online via www.bol.com of www.parfumerie.be

5. Parfumerie Générale Musc Maori

Een ongewone combinatie van witte muskus met cacao, die een gourmand oriental geeft die het water in je mond doet komen.

www.senteursdailleurs.com

6. Editions Frédéric Malle Musc Ravageur

Deze geur is een en al rondheid, en bewijst de grootsheid die muskus kan toevoegen aan een parfum. Het is warm, sensueel, zacht en kruidig dankzij vanille, kaneel en hout. Het is een oriental, met een hoop amber en poeder.

www.senteursdailleurs.com

7. Mona di Orio Nombres d'Or Musc

Een heldere huidgeur met een zachte poederigheid.

www.senteursdailleurs.com

8. Narciso Rodriguez for her

Deze Amerikaanse modeontwerper is een zware muskusfan. Zijn eerste damesgeur combineerde een overdosis muskus met witte bloemen en amber: nog steeds een gigantische bestseller.

www.parfumerie

9. Kiehls Musk Oil

Deze 'huile d'amour' kende een enorm succes in de jaren 20. Dertig jaar later verduwen het product uit de catalogus en werd het pas in 1965 weer opgediept uit de archieven. Sindsdien is het een bestseller.

www.kiehls.com

10. White Linen van Estée Lauder

In 1978 de eerste geur die naar 'proper' rook dankzij een nieuwe muskussoort. Niet toevallig is het een Amerikaans merk dat deze trend inzet.

www.parfumerie

